

Test sumativ (simulare a examenului de Bacalaureat)
Logică argumentare și comunicare

Stanciu Adriana
Liceul Teoretic "Miron Costin", Iași

SUBIECTUL I **(30 de puncte)**

A. Scrieți pe foaia de examen litera corespunzătoare răspunsului corect, pentru fiecare dintre enunțurile de mai jos. Este corectă o singură variantă de răspuns.

1. Într-o demonstrație directă:
 - a. se apelează la informații care pot fi verificate direct, prin observație
 - b. adevărul fundamentului este dedus din adevărul tezei
 - c. adevărul tezei este derivat din adevărul propozițiilor ce alcătuiesc fundamentul
 - d. se folosesc doar inferențe imediate
2. Raționamentul *Unele bănuieli nu sunt fondate, așadar nicio bănuială nu este fondată* este:
 - a. inducție completă
 - b. un raționament mediat
 - c. inducție incompletă
 - d. inferență validă
3. Termenii *pix albastru* și *instrument de scris* se află în raport de:
 - a. ordonare
 - b. încrucișare
 - c. contrarietate
 - d. contradicție
4. Subiectul logic al propoziției: *Puține compoziții ale lui Gustav Mahler sunt cunoscute de publicul larg* este:
 - a. Gustav Mahler
 - b. compoziții ale lui Gustav Mahler
 - c. puține
 - d. puține compoziții
5. Clasificarea *substantivelor din limba română* în *substantive de genul masculin, substantive de genul feminin și substantive comune* este:
 - a. corectă întrucât respectă toate regulile de clasificare
 - b. incorectă întrucât este abundentă
 - c. incorectă pentru că, deși respectă cerința completitudinii, încalcă regula criteriului unic
 - d. incorectă, deoarece încalcă, printre altele, regula excluderii claselor
6. Termenul *consecință negativă* este în același timp:
 - a. absolut și distributiv
 - b. vag și relativ
 - c. concret și colectiv
 - d. singular și abstract
7. Raționamentul: *Dacă Ana, Barbu și Cristina sunt adolescenți, iar Ana, Barbu și Cristina sunt cei trei participanți la acest proiect, atunci toți participanții la acest proiect sunt adolescenți* este un exemplu de:
 - a. inducție completă

- b. silogism valid
 - c. silogism nevalid
 - d. inducție incompletă
8. Despre inducția amplificatoare **nu** se poate susține corect că:
- a. examinează doar o parte dintre elementele clasei supuse analizei
 - b. produce o concluzie probabilă
 - c. realizează un salt de la general la particular
 - d. are o concluzie cu un grad de generalitate mai mare decât cel al premiselor
9. O serie de termeni ordonată descrescător din punct de vedere intensional este:
- a. *Eminescu, poet, scriitor român, scriitor*
 - b. *articol de încălțăminte, pantof, pantof de piele, pantof de piele de culoare neagră*
 - c. *sportiv, sportiv de performanță, fotbalist, fotbalist francez*
 - d. *pâine feliată de seară, pâine feliată, pâine, produs de panificație*
10. Un exemplu de propoziție particulară negativă este:
- a. *Nu există monarhii prezidențiale.*
 - b. *Unii bucătari sunt oameni care nu mănâncă mult.*
 - c. *Aproape toți studenții din această grupă nu au promovat examenul.*
 - d. *Nicio judecată de valoare nu este indiscutabilă.*

20 puncte

B. Fie termenii A, B, C, D și E care îndeplinesc simultan condițiile: A, un gen al termenului C, se află în raport de încrucișare cu E; termenul D se află în raport de contrarietate cu E și în raport de subordonare cu B; termenii A și B se află în raport de contradicție, iar termenul E se află în raport de încrucișare cu B și C.

1. Reprezentați, prin metoda diagramei Euler, pe o diagramă comună, raporturile logice dintre cei cinci termeni.

2 puncte

2. Stabiliți, pe baza raporturilor existente între termenii A, B, C, D, E care dintre următoarele propoziții sunt adevărate și care sunt false (notați propozițiile adevărate cu litera **A**, iar propozițiile false cu litera **F**):

- a. Unii A nu sunt C.
- b. Unii C sunt D.
- c. Toți D sunt B.
- d. Niciun E nu este B.
- e. Unii A nu sunt B.
- f. Niciun D nu este A.
- g. Unii E sunt D.
- h. Unii B sunt C.

8 puncte

SUBIECTUL al II-lea

(30 de puncte)

Se dau următoarele propoziții:

1. *Unele poligoane nu sunt patrulate.*
2. *Toate mărfurile au un preț.*
3. *Unele tastaturi sunt fără fir.*
4. *Niciun personaj imaginar nu are drept de vot.*

A. Construiți, atât în limbaj formal cât și în limbaj natural, subcontrara propoziției 1, contradictoria propoziției 2, supraalterna propoziției 3 și contrara propoziției 4.

8 puncte

B. Aplicați explicit operațiile de conversiune și obversiune, pentru a deriva conversa și obversa corecte ale fiecăreia dintre propozițiile 2 și 3, atât în limbaj formal, cât și în limbaj natural.

8 puncte

C. Construiți, atât în limbaj formal cât și în limbaj natural, conversa obversei subalternei propoziției 4, respectiv, contradictoria conversei propoziției 3.

6 puncte

D. Doi elevi, X și Y, opinează astfel:

X: Dacă toate numerele pare sunt divizibile cu 2, atunci toate numerele divizibile cu 2 sunt pare.

Y: Dacă niciun om politic nu este necuviincios, atunci toți oamenii politicoși sunt cuviincioși.

Pornind de la această situație:

- scrieți, în limbaj formal, opiniile celor doi elevi; **4 puncte**
- precizați corectitudinea/incorectitudinea logică a raționamentelor formalizate; **2 puncte**
- explicați corectitudinea/incorectitudinea logică a raționamentului elevului X. **2 puncte**

SUBIECTUL al III-lea **(30 de puncte)**

A. Fie următoarele două moduri silogistice: oao-2, aeo-4.

1. Scrieți schema de inferență corespunzătoare fiecăruia dintre cele două moduri silogistice date și construiți, în limbaj natural, un silogism care să corespundă uneia dintre cele două scheme de inferență.

8 puncte

2. Verificați explicit, prin metoda diagramelor Venn, validitatea fiecăruia dintre cele două moduri silogistice date, precizând totodată decizia la care ați ajuns.

6 puncte

B. Construiți, atât în limbaj formal cât și în limbaj natural, un silogism valid prin care să justificați propoziția *Unele inferențe imediate nu sunt nevalide*.

6 puncte

C. Fie următorul silogism: *Unii oameni care știu să citească nu sunt copii, dat fiind că unii preșcolari nu știu să citească și că preșcolarii sunt copii*.

Pornind de la silogismul dat, stabiliți care dintre următoarele propoziții sunt adevărate și care sunt false (notați propozițiile adevărate cu litera **A**, iar propozițiile false cu litera **F**):

1. Termenul cu rol de predicat logic în premisa majoră este distribuit într-o singură propoziție în care apare.

2. Subiectul logic al concluziei este reprezentat de termenul „oameni care știu să citească”.

3. Premisa minoră a silogismului este o propoziție universală afirmativă.

4. Termenul mediu este distribuit în premisa majoră și nedistribuit în premisa minoră.

4 puncte

D. Fie următoarea definiție:

Verbul este o parte de vorbire diferită de substantiv.

a. Menționați o regulă de corectitudine pe care o încalcă definiția dată.

2 puncte

b. Precizați o altă regulă de corectitudine a definirii, diferită de regula identificată la punctul a. și construiți o definiție care să o încalce, având ca definit termenul „verb”.

4 puncte

BAREM DE EVALUARE ȘI DE NOTARE

SUBIECTUL I **(30 de puncte)**

A. câte 2 puncte pentru fiecare răspuns corect, astfel:

1-c, 2-c, 3-a, 4-b, 5-d, 6-b, 7-a, 8-c, 9-d, 10-c

10x2p= **20 puncte**

B. 1. reprezentarea corectă, prin metoda diagramelor Euler, într-o diagramă comună, a raporturilor logice dintre cei cinci termeni

2 puncte

2. câte 1 punct pentru fiecare răspuns corect, astfel: a-A, b-F, c-A, d-F, e-A, f-A, g-F, h-F

8x1p= **8 puncte**

SUBIECTUL al II-lea **(30 de puncte)**

A. - câte 1 punct pentru construirea, în limbaj formal, a subcontrarei propoziției 1 (SiP), a contradictoriei propoziției 2 (SoP), a supraalternei propoziției 3 (SaP) și a contrareii propoziției 4 (SaP)

4x1p= **4 puncte**

- câte 1 punct pentru construirea, în limbaj natural, a subcontrarei propoziției 1, a contradictoriei propoziției 2, a supraalternei propoziției 3 și a contrareii propoziției 4

4x1p= **4 puncte**

- B. - câte 1 punct pentru aplicarea explicită a operațiilor de conversiune și obversiune, pentru a deriva conversa și obversa corecte ale fiecăreia dintre propozițiile 2 și 3, în limbaj formal $2 \times 2 \times 1p = 4$ puncte
 - câte 1 punct pentru derivarea, în limbaj natural, a conversei fiecăreia dintre propozițiile 2 și 3 $2 \times 1p = 2$ puncte
 - câte 1 punct pentru derivarea, în limbaj natural, a obversei fiecăreia dintre propozițiile 2 și 3 $2 \times 1p = 2$ puncte
- C. - câte 1 punct pentru construirea, în limbaj formal, a conversei obversei subalternei propoziției 4 ($\sim PiS$), respectiv, a contradictoriei conversei propoziției 3 (PeS) $2 \times 1p = 2$ puncte
 - câte 2 puncte pentru construirea, în limbaj natural, a conversei obversei subalternei propoziției 4, respectiv, a contradictoriei conversei propoziției 3. $2 \times 2p = 4$ puncte
- D. a. câte 2 puncte pentru scrierea, în limbaj formal, a fiecăreia dintre opiniile celor doi elevi (X: $SaP \rightarrow PaS$, respectiv Y: $SeP \rightarrow Sa \sim P$) $2 \times 2p = 4$ puncte
 b. câte 1 punct pentru precizarea corectitudinii/ incorectitudinii logice a fiecăruia dintre cele două raționamente formalizate (de exemplu, raționamentul lui X: conversiune nevalidă, raționamentul lui Y: obversiune validă) $2 \times 1p = 2$ puncte
- c. explicarea incorectitudinii logice a raționamentului elevului X (de exemplu, X: $S^+aP^- \rightarrow P^+aS^-$ inferență validă; termenul P este distribuit în concluzie, dar nedistribuit în premisă, așadar se încalcă legea distribuirii termenilor \Rightarrow argumentul lui X este incorect) 2 puncte

SUBIECTUL al III-lea

(30 de puncte)

- A. 1. - câte 2 puncte pentru scrierea schemei de inferență corespunzătoare fiecăruia dintre cele două moduri silogistice date, astfel:
oao-2 PoM	aeo-4 PaM	
<u>SaM</u>	<u>MeS</u>	
SoP	SoP	$2 \times 2p = 4$ puncte
- construirea, în limbaj natural, a unui silogism care să corespundă oricăreia dintre cele două scheme de inferență **4 puncte**
2. - câte 2 puncte pentru reprezentarea grafică, prin intermediul diagramelor Venn, a fiecăruia dintre cele două moduri silogistice date $2 \times 2p = 4$ puncte
 - câte 1 punct pentru precizarea deciziei privind validitatea fiecărui mod silogistic reprezentat grafic: oao-2 - mod silogistic nevalid, aeo-4 - mod silogistic valid $2 \times 1p = 2$ puncte
- B. - construirea, în limbaj formal, a silogismului valid care justifică propoziția dată **3 puncte**
 - construirea, în limbaj natural, a silogismului valid care justifică propoziția dată **3 puncte**
- C. câte 1 punct pentru fiecare răspuns corect, astfel: 1-A, 2-A, 3-F, 4-A $4 \times 1p = 4$ puncte
- D. a. - menționarea oricărei reguli de corectitudine pe care o încalcă definiția dată **2 puncte**
 b. - precizarea oricărei alte reguli de corectitudine a definirii, diferită de regula de la punctul a. **2 puncte**
 - construirea definiției cerute, având ca definit termenul „verb” **2 puncte**